

Smikkelen van eetbaar groen

In 2024 startten leerlingen op zo'n 100 basisscholen in de regio Noordoost-Brabant met een vernieuwend voedseleducatieprogramma: Smikkelen van eetbaar groen. In dit vrolijke, praktijkgerichte groenteprogramma werkten scholen samen met Moestuinfoaches, Klasseboeren, Kookondersteuners en met 47 lokale ondernemers om leerlingen spelenderwijs voedselvaardigheden en kennis over gezonde en duurzame voeding bij te brengen.

Kinderen gingen actief aan de slag met verschillende projecten waarin zij hun opgedane kennis direct in praktijk brachten. Ze leerden voedselbosjes en moestuintjes aanleggen op school en combineerden dit met een excursie naar de Klasseboer. Ook ontwikkelden ze bijvoorbeeld een waterpromotiecampagne voor in sportkantines, interviewden ze de chef-kok van een lokaal restaurant over de kwaliteit van het kindermenu, of ontwierpen ze groente reclameposters voor supermarkten in de buurt.

De initiatiefnemers van dit innovatieve educatieprogramma zijn Jong Leren Eten, IVN Natuureducatie en Stichting Spoony. Smikkelen van eetbaar groen werd mede mogelijk gemaakt door Regio Deal Noordoost-Brabant en de provincie Noord-Brabant.

In deze flyer lees je wat het project heeft opgeleverd. Zelf ook aan de slag met eetbaar groen in het basisonderwijs? Kijk voor meer info en contactgegevens op www.schoolpleinvandetekomst.nl

Uitgave: april 2025

Eetbaar groen

Onder begeleiding van IVN Natuureducatie gingen 41 scholen aan de slag met eetbaar groen op school. Scholen committeren zich drie jaar aan het programma en leggen zelf een eigen bijdrage in. Ze konden kiezen uit 3 smaken:

1. Moestuinmaatwerk. Een Moestuinfoach maakt samen met de school een passend plan. Op of in de buurt van het schoolplein, binnen de lessen en binnen de tijd die de school wil en kan besteden aan moestuinieren. Dit wordt afgesproken in een inhoudelijk, educatief en financieel plan. Het doel is om de moestuin te verweven in het curriculum. Aan een moestuin begin je namelijk niet voor even, maar een moestuin heeft de tijd nodig om te kunnen groeien!
2. Educatief voedselbosje op het plein. Een Educatief voedselbosje heeft een omvang van ongeveer 30 vierkante meter en bestaat uit 30 verschillende soorten eetbare planten. Naast het bosje zelf zijn er gastlessen en ondersteunend educatief materiaal voor kinderen tussen 8-11 jaar met uitleg over beheer, onderhoud, oogsten, voedsel bereiden en natuurbeleving. Zo krijgt het voedselbosje een plek in het curriculum.
3. Op bezoek bij de Klasseboer en een minimoestuin. Klassen gaan drie jaar lang gratis op bezoek bij een Klasseboer in de buurt. Daarnaast krijgen ze een compleet pakket voor een moestuinproject op of rondom het schoolplein. In een bak van 60x120 m kweken ze tussen april en juli in 8 weken een salade. Alle materialen worden geleverd én er is digitale begeleiding aanwezig voor de schooltuinbegeleiders met een introductieles, vragenkaartje en begeleiding per mail.

Spoony's lespakket

296 klassen van 85 scholen maakten met ongeveer 10.000 leerlingen gebruik van het Smikkelen met Spoony's lespakket. Dit lespakket biedt voedseleducatie in de vorm van vrolijke activiteiten. Met de werkboekjes gingen de leerlingen zelfstandig én in groepsverband aan de slag met opdrachten waarmee ze spelenderwijs leren over gezonde en duurzame voeding. Ze poften mais en experimenteerden met gezonde kruidenmixen tijdens de Popcorn Challenge. Ook maakten ze een verleidelijke verpakking en ontwikkelden ze etiketten. Daarnaast maakten ze van zwarte bonen lekkere moestuin muffins. Leerkrachten werden maximaal ontzorgd: alles wordt in het pakket meegeleverd. Van zwarte bonen tot een handig instructieboekje voor de leerkracht met uitleg en verdiepingsopdrachten.

Samenwerking in de voedselleefomgeving

Naast vrolijke activiteiten in en rond de klas, werden de kinderen via ervaringsgerichte lessen betrokken bij de voedselleefomgeving. Naast Spoony's lespakket werden zij uitgenodigd om activiteiten te ondernemen bij plaatselijke supermarkten, restaurants, zorginstellingen en groenteboeren, waaronder zelf menukaarten en posters maken en ophangen. De 47 deelnemende bedrijven leverden hiermee een belangrijke bijdrage aan de ontwikkeling van een gezonde en duurzame generatie, waarin kinderen weten waar hun voedsel vandaan komt en bewuste keuzes maken.

Smikkelen van eetbaar groen

Impuls voor voedseleducatie in Noordoost-Brabant

Januari

Februari

Maart

April

Mei

Juni

Juli

Augustus

September

Oktober

November

December

Van aanbieders tot netwerk van voedseleducatie

Er is in Noordoost-Brabant een rijk scala van aanbieders van voedseleducatie, van Klasseboeren en het Smaakcentrum tot centra voor natuur- en milieueducatie en Moestuinfoaches. Zij bereiken elk afzonderlijk prachtige resultaten. Door de handen ineen te slaan is de gezamenlijke impact fors gegroeid. Via gesprekken, cocreaties en opleiding is er een netwerk ontstaan dat samen zorgt voor kwalitatief aanbod, een gedeeld verhaal en mooie combinaties zoals een mini-moestuin op school en excursies naar de Klasseboer. Zo leren nog meer kinderen om gezonde, eerlijke en duurzame voedselkeuzes te maken. Meer scholen nemen voedseleducatie op in hun beleid en het draagvlak voor voedseleducatie bij partners in de regio is gegroeid. In één jaar tijd is een gezonde voedingsbodem gelegd.

Week van de Schooltuin

In april gingen 100.000 leerlingen in Nederland naar buiten om mee te doen met de Grote Pieperles met als motto Hieper de pieper, graaf eens wat dieper. Ook in Noordoost-Brabant deden ruim 2.000 leerlingen mee. Bij BS De Kring in Schijndel werd er zelfs een deel van het schoolplein omgetoverd tot een schooltuin en legden de groepen 3, 4, 5 en 6 een Pieper-akker aan.

Met Grote Pieperles

Week van de Schooltuin

29 scholen uit de regio deden mee

9 kookondersteuners opgeleid

28 mei:
Co-creatiesessie

21 scholen ingeschreven voor moestuinmaatwerk

15 juni:
Bijscholing moestuincoach / kookondersteuner als business

27 juni:
Co-creatiesessie

21 moestuincoaches opgeleid

Gezonde Innovatie Awards

Smikkelen van eetbaar groen werd genomineerd voor de Gezonde Innovatie Awards, een complimentenprijs voor producten en initiatieven die bijdragen aan een gezonder eetpatroon.

Smikkelen met Spoony's lespakket

296 klassen van 85 scholen deden mee met +/- 10.000 leerlingen

47 lokale bedrijven waren gastlocatie voor deelnemende scholen

Boeren, supermarkten en restaurants

Kinderen konden de groente reclameposters die ze in de klas hadden gemaakt in een echte supermarkt ophangen. Ook konden ze de chefkok van een restaurant interviewen over het kindermenu.

22 november: Oogstfeest

33 scholen zijn aan de slag met eetbaar groen

Netwerk:

- Netwerk is gegroeid
- Nieuwe samenwerkingen
- Netwerk is zichtbaarder

Oplevering eindrapport Louis Bolk

Inschrijvingen scholen:

25x moestuinmaatwerk

2x educatief voedselbosje

14x minimoestuin met bezoek aan klasseboeren

Ambitie 2025-2027

Ook na 2024 bouwen we samen verder. De plannen voor eetbaar groen die zijn gemaakt worden uitgevoerd en het netwerk blijft elkaar vinden. Vanuit onderzoek door het Louis Bolk Instituut komen er lessen en aanbevelingen om de aanpak van Smikkelen van Eetbaar Groen te versterken en leerpunten om mee te naar andere regio's of vergelijkbare programma's.

Zo zijn er diverse regio's in Nederland die de aanpak ook willen omarmen. En er zijn ambities in Noordoost-Brabant om verder aan de slag te gaan met Voortgezet Onderwijs. Deze leerlingen hebben namelijk ook veel baat bij leren over gezonde, duurzame en smakvolle voeding. In drie jaar tijd willen we werken aan Voedselbewust Voortgezet Onderwijs. Ons doel is dat 20 locaties actief aan de slag gaan met voedseleducatie en een inspirerend voorbeeld zijn voor anderen.